

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag,
Sandgata 30,
7012.

Trondheim, 11/8-2010.

Norges vassdrags- energidirektorat,
Oslo.

Storheia vindkraftverk – Klage til Olje- og energidepartementet over gitt konsesjon til Statkraft Agder Energi Vind DA.

På vegne av Norges Naturvernforbund – fylkeslagene i Nord- og Sør-Trøndelag – påklages det vedtak Norges vassdrags- og energidirektorat har foretatt ved å gi ovennevnte utbyggere konsesjon for Storheia vindkraftverk. Fylkeslagene ber om at dette vedtak blir overprøvd av departementet og den gitte konsesjon trukket tilbake.

Hovedgrunnet for klagen er dens ensidighet og mangel på objektiv vurdering av en rekke verdier området inneholder. Verdier som både politiske organer og faglige instanser har anbefalt og vedtatt skal ivaretas i vår tid, og ikke minst for fremtidige generasjoner. Den objektivitet forvaltningslovgivningen gir hjemmel for å kreve av den saksbehandling et offentlig organ foretar, har i denne sak betydelige mangler.

Beskrivelse av området: Storheia ligger i kommunene Bjugn og Åfjord. Det er et område som er svært lite berørt av tekniske inngrep og med den spesielle kvalitet det gir ved å strekke seg helt fra kysten til fjellet på ca. 490 meter. Det er det eneste område på Fosen hvor slikt uavbrutt terreng med ulike naturtyper eksisterer i dag. Innen området finnes et naturreservat – det er nedslagsfelt for to fredede vassdrag – naturmangfoldet er betydelig. I sin totalvurdering gir Direktoratet for naturforvaltning området Kategori D på skalaen A – E, dvs. ”Stor konflikt. Tiltaket innebærer stor konflikt i forhold til nasjonale miljømål”. Direktoratet karakteriserer delfaktoren Naturmiljø under Kategori D – E hvor siste kategori representerer ”Svært stor konflikt. Tiltaket innbærer svært stor konflikt i forhold til nasjonale miljømål. Avbøtende tiltak kan ikke redusere konflikten”.

Ut fra nevnte kvaliteter er det naturlig at Storheia er blitt et særdeles attraktivt og meget benyttet friluftsområde for befolkningen i området.

Det er i forhold til den faglige beskrivelse som bl.a. er gitt av Direktoratet, og den overordnede saksbehandling som er foretatt av NVE i så måte, vår sterkeste kritikk ligger. Det er i Forvaltningslovens § 24 gitt et klart krav til begrunnelse av et vedtak. Forvaltningen skal objektivt vise hvordan en er kommet frem til slutningen. Kravet til begrunnelse er sterkere jo sterkere inngrepet er, kfr. Arvid Frihagens ”Forvaltningsrett”. Det er ikke foretatt en bedømmelse av NVE som er i nærheten av disse elementære forvaltningsrettslige krav. De mange uttalelser som er gitt, og som

peker på en rekke av kvalitetene i området, er i de fleste tilfeller lettvisst avvist. Det er ikke omfanget – antall sider – som viser om dette krev er oppfylt. Vår konklusjon er at de overordnede krav til saksbehandling som en forvaltning har plikt å ivareta, i dette tilfelle er satt til side.

Storheia som Kystnasjonalpark. På sitt landsstyremøte i desember 2009 behandlet Norges Naturvernforbund spørsmålet om prioritering av områder innen tre spesifikke naturtyper. Innen typen kystnasjonalpark forelå en rekke aktuelle områder med betydelige naturkvaliteter. I sterk konkurranse med bl.a. Prekestolen i Rogaland og Solvårøyene i Nordland ble Storheia valgt som prioritet en. Begrunnelsen for dette ligger særlig i at en her for første gang kan gi nasjonalparkstatus til et område som strekker seg fra havet opp på høyfjellet. En utbygging av Storheia vindpark vil hindre en slik mulighet. Denne mulighet foreligger nå.

Fylkesdelplanen for vindkraft i Sør-Trøndelag vektlegger at det er viktig å ta vare på nettopp slike områder som inkluderer både fjell og områder ned til kysten og kystleia. Fylkestinget gjorde i 2008, som det første og vel hittil eneste, vedtak om opprettelse av en kystnasjonalpark i fylket. Selv om vedtaket ikke inneholder stedsvalg, kunne de ulike begrunnelser som fremkom vært henvist til Storheia.

Det vil i forbindelse med kystnasjonalparken være naturlig å peke på de kulturverdier som området inneholder. Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har vurdert dette til Kategori C – B med mulighet til en forbedring dersom det skjer en endring. Det er intet i NVE's vurdering som viser at dette vil skje slik at nevnte kategori vil stå fast. Dragsidet er prioritert i Sør-Trøndelag fylkeskommunes handlingsplan for kulturminner med grunnlag i stor verdi og tidsdybde.

I løpet av en årrekke er det skjedd en meget sterk nedbygging av uberørt natur og de verdier disse ulike områder har omfattet. Områder hvor tekniske inngrep ikke er foretatt tidligere, er blitt dramatisk redusert. Til og med Riksrevisjonen har i sin sterke melding til Stortinget påpekt hva som er skjedd – beklageligvis i strid med politiske mål. Dette er også regjeringen tydeligvis klar over. Å bevare sammenhengende naturområder uten tekniske inngrep står sentralt i St.meld. nr. 26 (2006-2007) – Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand. Disse nasjonale hensyn inngår som strategisk mål 1.1. i meldingen. En utbygging av Storheia vindpark vil representere et tiltak som konkret er stikk i strid med disse nasjonale mål. Og det vil, som ovenfor anført, være den siste mulighet for å bevare et slikt område for kommunene Bjugn og Åfjord. At vindparken virkelig representerer en slik nedbygging fremgår - nærmest noe komisk - i uttalelsen fra Åfjord kommune: "Selv om naturen blir nedbygd forutsettes at det skjer på en skånsom måte".

Det fremstår som et paradoks at det har vært ført en meget restriktiv politikk i spørsmålet om bygging av hytter i området. Begrunnelsen for dette har vært gitt ut fra hensynet til reindrift, natur og friluftsliv. Det kan gis ulike vurderinger av hyttebygging, men det må vel være grunnlag for å påstå at vindkraftutbyggingen medfører langt sterkere inngrep. De verdier som tidligere har hatt gjennomslag i denne restriktive politikk, og som viser hvordan man karakteriserer området, er uten begrunnelse satt til side. Når det gjelder den lokale oppfatning av Storheiaområdet, viser vi til den sterke og velbegrunnede uttalelse som tidligere er gitt av Bjugn og Ørland utmarksråd. Den står i sterk kontrast til de konsulentvurderinger som man heller har valgt å legge til grunn.

En følge av nedbyggingen av natur er konsekvensene for landskapets egenverdi. Det ligger i sakens natur at i vurderingen av vindkraft vil det være møllenes visuelle virkning som fremheves. Det som undervurderes i denne sammenheng er den meget betydelige, og ut fra anleggets behov, nødvendige infrastruktur. I mange tilfeller vil den gi like store negative virkninger. De mange vindmøller i området krever en omfattende utbygging av veinettet. På grunn av terrengets beskaffenhet vil dette medføre en rekke dype skjæringer og utfyllinger. I den fotomontasje som er laget – bl.a. vist på folkemøte i Bjugn – var dette på en fotografisk ”intelligent” måte godt skjult. Denne side av terrenginngrepene er søkt betegnet som mindre fremtredende i behandlingen av konsesjonen. At dette veisystem er antydning å fremme friluftslivet, tyder på en merkelig oppfatning av de verdier som ligger i et aktivt friluftsliv. En oppfatning som tydeligvis også Direktoratet for naturforvaltning stiller spørsmål ved.

Vi har ikke gått nærmere inn på hva de visuelle virkninger av selve vindmøllene gir i ulike relasjoner. Dette er i utredningen ikke bare søkt gjort til et fenomen uten negativ innvirkning, men også til noe positivt. Naturvernforbundet er ikke imot enhver vindmøllebygging, men det må eventuelt skje på steder hvor det ikke foreligger muligheter for en rekke uheldige konsekvenser. Storheia er et område hvor nettopp slike konsekvenser vil være resultatet. En behøver ikke å ta frem føre-var prinsippet for å forstå det. Det burde være unødvendig å fastslå at vindmøller på ingen måte er en del av naturen.

Området omfatter naturreservatet Hildremsvatnet. Selv om en har forsøkt å omgå dette etter innsigelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, ligger vindparken tett inntil. Vi viser igjen til nevnte stortingsmelding hvor det i kap. 5 om bærekraftig arealpolitikk fremgår at utbygging i nærområder til nasjonalparker og landskapsvernområder må unngås. Dette gjelder selvfølgelig like sterkt – kanskje sterkere – i nærområdet til et naturreservat.

Nedbørsfeltet til de vernede vassdragene Oldelva og Nordelva er i det aktuelle området. I vernebestemmelsene er det inntatt at områdene skal være fredet mot kraftutbygging. Her er bl.a. henvisning til det verdifulle friluftsterrenget.

Mulighetene for å stanse tapet av biologisk mangfold har nær tilknytning til bevaring av inngrepsfrie områder. Skal Norges mål om at dette skal skje innen inneværende år, er det vurderinger og tiltak i de konkrete situasjoner som avgjør om målet nås.

Stortingsmeld. nr. 21 (2004-2005) inneholder en rekke tiltak som skal benyttes for å nå målet. Dette er bl.a. forsterket med den nye Naturmangfoldloven. Forståelsen av den livsviktige betydning dette har for mennesker – utover at det er pent å se i naturen – har i løpet av kort tid fått en helt annen plass i synet på naturmangfoldets betydning. Her må det være tillatt å antyde at konsesjonsdokumentet er passè. I Storheiaområdet er det kartlagt 15 lokaliteter som spesielt viktige områder for biologisk mangfold. En rekke rødlistede fuglearter er registrert som hekkende. Dette er i en del tilfelle spesielt sårbare arter. I den seneste tid, ved økningen av hjortestammen, er det oppstått nye trekkveier gjennom området.

De utredninger som er foretatt, knyttet til biologisk mangfold, må karakteriseres som mangelfulle.

Vurderingen av den betydning området i dag har for utøvelsen av et aktivt friluftsliv – og ikke minst vil få for fremtidige generasjoner, viser en manglende vilje til å vektlegge de grunnleggende kvalitative verdier. Dette er forøvrig typisk i utredningen for de fleste vurderinger av slike verdier. I dag er det fullt akseptert at disse verdier som ikke direkte

kan måles økonomisk, tillegges stor betydning i prosjekter på ulike områder. Stortingsmeld. nr. 26 understreker særlig den betydning et aktivt friluftsliv har for alle sider av folks helse. Og det er naturopplevelsen den samme melding vektlegger. Hva det også betyr økonomisk burde være unødvendig å nevne. Uten å sette det på spissen – det ser nesten ut som det benyttede konsulentfirma mener at synet av møllene og veisystemet gir en ny dimensjon av naturopplevelse.

Folkemøtet i Bjugn ga et samstemt og overveldende uttrykk fra den fullsatte salen om områdets betydning for friluftslivet. Området vil være det aktuelle nærområde for Bjugn og Åfjord, men også like aktuelt for Ørland som ikke har slike turområder innen sine grenser. Når konsulenten betrakter områdets friluftsverdiverdi som liten/middels er det ikke bare en vurdering uten seriøs begrunnelse. Det er også en perspektivløs innstilling til den betydning friluftslivet tillegges både i offentlige dokumenter og av folk i hverdagen. Direktoratet for naturforvaltnings påpekning om at betydningen av friluftslivet i området er større og annerledes enn det utredningen inneholder, er det ikke vanskelig å slutte seg til.

Allemannsretten – hjemlet både i sedvanerett og lov – har kanskje vært den viktigste faktor i utøvelse av et fritt og aktivt friluftsliv. Den drastiske nedbygging av natur i vår tid har medført en betydelig innsnevring av denne rett. Det gjelder ikke bare nærheten til selve anleggene. Støy og den fare som erfaring har vist kan gi seg utslag i form av materialsvikt, medfører selvfølgelig at folk ikke anser at dette er områder de ønsker legge sin friluftaktivitet til.

Reindrift og betingelsene for en bærekraftig virksomhet som grunnlag for en spesiell kultur, har lange tradisjoner på Fosen. Den har stått sentralt også ved tidligere utbyggingsprosjekter. Det er ikke direkte innen vårt fagområde, men reindriften fremstår i dag på mange måter som et viktig element i en total bærekraftig naturforvaltning. Forskning har vist at naturinngrep kan få alvorlige følger for reinens adferd og den samlede drift.

Også på dette område er behandlingen av sentrale, betydningsfulle spørsmål behandlet på en lite balansert måte. Det synes som om de mange uttalelser som bygger på sterkt faglig grunnlag, ikke vurderes med det alvor de har krav på.

Vi har i vår uttalelse i 2008 henvist til behovet for en langt sterkere vektlegging på energieffektivisering og energisparing i motsetning til den meget betydelige subsidiering som gis til utbyggingen av vindparker. Her ligger et enormt potensial med mange positive virkninger – ikke minst for forvaltningen av norsk natur. Vi vil igjen henlede oppmerksomheten på dette i håp om at en innser den betydning dette vil ha. Det er foreløpig tydelig at produksjon av ny naturødeleggende kraft er lettere å basere fremtiden på enn å ta tak i de virkelig store utfordringene. D e t representerer en lite bærekraftig holdning.

Klagens oppsummering og konklusjon.

- Grunnlaget for den gitte konsesjon fyller ikke kravet til uhildet og objektiv saksbehandling fra forvaltningens side. Dette gjelder primært den manglende begrunnelse for avvisning av de mange forhold som taler for at konsesjon ikke gis.

- Betydningen av kategoriseringen innen den tematiske konfliktvurdering til Kategori D – Stor konflikt, kfr. ovenfor, er tillagt liten betydning gjennom manglende vurdering av det en slik kategorisering krever.
- Det unike ved Storheia, i kraft av den betydning det har som et sammenhengende område fra kyst til fjell, er ikke vurdert.
- De ulike enkeltkvaliteter ved området som er gjennomgått ovenfor, og som vil være skadelidende ved utbygging, er hver for seg ikke gitt en seriøs vurdering hvor dette relateres til de konkurrerende fordeler som fremheves til fordel for konsesjon.
- De totale sumvirkningene ved gjennomføring av prosjektet er mangelfullt behandlet, kfr. konsesjonsdokumentet kap. 8.

På dette grunnlag ber vi Olje- og energidepartementet ta klagen til følge med den konsekvens at konsesjon for utbygging av Storheia vindpark ikke gis.

Med hilsen

Norges Naturvernforbund – fylkeslagene i Nord- og Sør-Trøndelag

Steinar Nygaard

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag.

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag,
Sandgata 30,
7012 Trondheim.

Trondheim, 12/8-2010.

Norges vassdrags- og energidirektorat,
Oslo.

Roan vindkraftverk med tilhørende infrastruktur – Klage til Olje- og energidepartementet over gitt konsesjon til Sarepta Energi.

På vegne av Norges Naturvernforbund – fylkeslagene i Nord- og Sør-Trøndelag påklages det vedtak Norges vassdrags- og energidirektorat har foretatt ved å gi ovennevnte utbygger konsesjon for Roan vindkraftverk med tilhørende infrastruktur. Fylkeslagene ber om at dette vedtak blir overprøvd av departementet og den gitte konsesjon trukket tilbake.

Klagen bygger på to hovedforhold:

- NVE's vurderinger fremstår i hovedtrekk ensidige og uten vilje til å legge tilbøyelig kraft i innflytelsen av de mange uttalelser og innspill som er kommet på en rekke områder hvor gjennomføringen av prosjektet får betydelige virkninger. Dette er i strid med de krav som er grunnleggende i forvaltningens saksbehandling. De avveininger som er foretatt for de konfliktfylte spørsmål fyller ikke de krav som ligger i Forvaltningslovens bestemmelse om begrunnelse.
- Sumvirkningene for det totale prosjektet og vurderingene av de negative virkninger for kvaliteter knyttet til både næringsvirksomhet og naturforvaltning i vid forstand, er behandlet over mange sider, men konklusjonen synes allerede i starten å være noenlunde klar. Når bl.a. vindkraftparker anses som en turistattraksjon, er det ikke lenger grunnlag for å vurdere objektiviteten

Beskrivelse av området: Området ligger i sin helhet innen Roan kommune. Det omfatter flere fjellområder og vil innebære sterke visuelle virkninger – både for bebyggelse, ved utøvelse av friluftsliv, landskapet og verdifulle områder innen miljø og kulturminner. De visuelle virkninger blir i særlig grad eksponert fra kysten og kystleia. En særdeles viktig del i karakteristikken av de verdier som særpreger Fosen.

I summenheng er det viktig å påpeke at området ligger mellom to områder hvor konsesjon er gitt. Noe som vil gi en nesten sammenhengende vindpark fra

Bessakerfjellet til Harbakkfjellet. Det medfører en totalbelastning på området som må få avgjørende betydning i vurderingen av Roan vindpark.

Når det gjelder de spørsmål som vil stå mest sentralt i avveiningen mellom utbyggingsinteressene og konsekvensene for andre forhold, er det naturlig å ta utgangspunkt i den tematiske konfliktvurdering som er gitt i en uttalelse fra Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren for temaet Miljø- og kulturminner. I sum er en kommet frem til Kategori D, dvs. "Stor konflikt. Tiltaket innebærer stor konflikt i forhold til nasjonale miljømål". I den konkrete beskrivelse understrekes at prosjektet kommer i konflikt med verdifullt kystnært kulturlandskap som i dag ligger som en vindkraftfri strekning mellom to konsesjonsgitte anlegg. Et landskap som i dag er uten tekniske inngrep. Det pekes også på at fuglelivet er rikt og at det oppstår konflikt med automatisk freda kulturminner. Lakonisk – uten nærmere kommentar – heter det: "Områdets verdi som friluftslivsområde går tapt". En påvisning som står i grell kontrast til det som fremheves i påstanden om at vindmøller påvirker den samme aktivitet positivt.

Prosjektet – vindparken med tilhørende infrastruktur – medfører et betydelig "uttak" av inngrepsfri natur. Inngrepene er svært arealkrevende og naturødeleggelsen er reversibel. Det gjelder i dette prosjektet som i de øvrige – veisystemet innebærer på mange måter et like betydelig inngrep som møllene. Totalt vil inngrepene inkludere ca. 50 km², INON sone 1 og 2. Sett sammen med de andre prosjekt er det totalt sett formidable inngrep i Fosennaturen.

Det er nevnt ovenfor den sumvirkning prosjektet vil få ved plasseringen mellom to gitte konsesjoner. Sett i denne sammenheng og de anviste naturinngrep i et område som er sterkt eksponert mot kysten, vil parken, og vel også veisystemet, ruve i naturlandskapet mot skipsleia. Dette er sterkt fremhevet av den nevnte uttalelse fra DN/Riksantikvaren. Følelsen av inngrepsfri natur er ikke bare festet til marka, men hva det totale bildet mennesket opplever naturen i. Det er i denne forbindelse også relevant å henvise til det verdifulle kulturlandskap i området

Vi har i vår tidligere uttalelse pekt på de betydelige virkninger prosjektet vil få for biologisk mangfold. Vi viser til denne. Likevel vil vi understreke de virkninger denne vil kunne få for sjeldne arter fugler og særlig de negative konsekvenser det vil få for mangfoldet på Haraheia.

Igjen gis det en merkelig fremstilling av betegnede positive virkninger for friluftslivet. Disse positive virkninger representeres med det nye veisystem som er anført å gi større fremkommelighet og tilgjengelighet. Var det bilturismen en skulle promotere, ville det vært forståelig. Konsesjonssøker og NVE gir her uttrykk for en total mangel på forståelse for hva naturopplevelser og friluftsverdiene inneholder. Med sin argumentasjon om veienes betydning for aktivt friluftsliv viser det også at det representerer en nedbygging av natur. Det er igjen nødvendig å vise til DN's klare og konsise uttalelse om at områdets verdi for et aktivt friluftsliv er tapt. Og det er et område som på mange måter har vært et eldorado for slik aktivitet. Og igjen – vurderingene av friluftsansetning fremstår i en statisk form. Det er dagens situasjon som legges til grunn. Nettopp de behov som som her skal tilfredsstilles vil av flere årsaker øke sterkt i tiden fremover. Det gjelder både fordi vi blir flere og at nye grupper inkluderes. Betydningen av slik aktivitet gis i dag en helt annen plass i all

samfunnsplanlegging enn tidligere – særlig de helsemessige konsekvenser tillegges en annen betydning enn tidligere.

Selv om de anførte overskridelser av tillatt støynivå primært vil være et alvorlig problem for de fastboende, og så de som har fritidshus i området, vil dette fenomen selvfølgelig virke negativt på utøvelse av alle former for friluftsliv. Det er vel unødvendig å påpeke behovet for stilhet som en absolutt faktor i bruken av naturen.

For reindrifta som på flere måter representerer en bærekraftig virksomhet, har Fosen alltid vært et viktig område. Konflikter aktualiserer seg alltid når prosjekter i form av naturinngrep skal gjennomføres. Det må legges avgjørende vekt på hva de som driver virksomheten mener, og ikke minst de faglige uttalelser som er gitt.

Reindriftsforvaltningen har i den tematiske konfliktvurdering for dette prosjektet vurdert konfliktgraden til Kategori D som indikerer en stor konflikt mellom de konkurrerende interesser. Dette under forutsetning av at utbygging kun skjer av dette prosjektet. Det er ikke vanskelig å forstå den dramatiske situasjon som vil foreligge dersom en ytterligere utbygging gjennomføres. Når enkle veier i andre konfliktområder anser å få stor betydning både for reinens beite og trekk, fremstår det noe merkelig at det her, fra NVE, ”prosederes” så sterkt på vitenskapelig uenighet. Å bruke denne mindre uenighet som en begrunnelse i seg selv er for lettvinnt.

I vår uttalelse i 2008 om dette prosjektet anførte vi at i den totale energisammenheng måtte energieffektivisering og energiøkonomisering få en helt annen plass enn i dag. Bruk av den omfattende subsidiering til prosjekter innen de nevnte aktivitetsområder vil ha langt større effekt og i sin helhet kunne gjennomføres uten de meget omfattende konflikter og ødeleggende inngrep vindkraftutbygging innebærer. Når bærekraftighet benyttes i noen sammenhenger, er det denne form for virksomhet innen energisektoren som representerer begrepets reelle innhold.

Klagens oppsummering og konklusjon.

- Begrunnelsen for den gitte konsesjon oppfyller ikke kravene til den saksbehandling Forvaltningslovens krever. Den er kontinuerlig ensidig og lite objektiv i de avveiningene som gjennomføres.
- Det må legges stor vekt på den totale sumvirkning dette prosjektet får ved at det ”fyller igjen” den fri åpning mot kysten som i dag fortsatt eksisterer mellom de to gitte konsesjoner på Bessakerfjellet og Harbakkfjellet.
- De faglige kategoriseringer som er gitt for friluftsliv og reindrift, og som viser store konflikter, må få avgjørende betydning.
- Behandlingen av naturmangfoldet er på ingen måte tilfredsstillende og gir ingen svar på de virkninger utbyggingen kan få for et unikt fugleliv.

På dette grunnlag ber vi Olje- og energidepartementet ta klagen til følge med den konsekvens at konsesjon for utbygging av Roan vindkraftverk med tilhørende infrastruktur ikke gis.

Med hilsen

Norges Naturvernforbund – fylkeslagene i Nord- og Sør-Trøndelag

Steinar Nygaard

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag

Sandgata 30,
7012.

Trondheim 13/8-2010.

Norges vassdrags- og energidirektorat,
Oslo.

Kvenndalsfjellet vindkraftverk – Klage til Olje- og energidepartementet over gitt konsesjon til Statkraft Agder Energi Vind DA.

På vegne av Norges Naturvernforbund – fylkeslagene i Nord- og Sør-Trøndelag – påklages det vedtak Norges vassdrags- og energidirektorat har foretatt ved å gi ovennevnte utbyggere konsesjon for Kvenndalsfjellet vindkraftverk.

Hovedgrunnlaget for klagen er vurderingsgrunnlaget for den beslutning tatt av NVE – en vurdering som er preget av sterk ensidighet til fordel for konsesjonssøkeren. Denne ensidighet er i strid med Forvaltningslovens krav til begrunnelse av vedtak.

Videre har ikke de kvaliteter som preger området på ulike måter fått den plass i saksbehandlingen som vil være naturlig i en sak av betydelige konsekvenser for området på Kvenndalsfjellet.

Beskrivelse av området: Det består av fjellterreng, ligger sentralt i Åfjord kommune, opp til en høyde på 400 meter og vil være synlig over et stort område – bl. a. områdene ved Åfjorden og Skråfjorden, Linesøya, Barøya og Lauøya.

De inngrep prosjektet vil medføre, gir en reduksjon av området karakterisert i sone 2 med ca. 10 km². Det er et meget viktig nasjonalt mål å bevare sammenhengende naturområder uten inngrep, kfr. de strategiske mål i Regjeringens stortingsmelding om miljøpolitikk og rikets miljøtilstand – (nr. 26 2006-2007). Vi viser her til uttalelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som peker på at slike inngrep er i strid med disse nasjonale mål. Vi viser også til Riksrevisjonens rapport til Stortinget om at de mål som er satt, ikke etterlevs.

NVE's vurdering i denne sammenheng fremstår lite tillitsvekkende med henvisningen til "Når vindkraftverk skal bygges vil det gå ut over inngrepsfrie områder". Det viser en manglende vilje til å gå inn i det dette spørsmåls kjerne og de konsekvenser tap av slike områder gir.

Kvenndalsfjellet vindkraftverk vil på ulike måter få stor innvirkning på naturmangfoldet i området. Særlig gjelder dette det rike fugleliv. De våtmarksområder området inkluderer er viktige hekkeplasser for flere arter, bl.a. den sårbare storlomen.

Det er også i nærområdet påvist hubro og havørn. For sistnevnte art er ro i hekketiden helt avgjørende.

Med det klart påviste rike fugleliv, hvorav et betydelig antall rødlistede arter, vil utbyggingen og driften av vindkraftverket kunne få en drastisk negativ virkning, både ved næringstrekk og for artenes populasjon. Direktoratet for naturforvaltning har avgitt sterke merknader til de konsekvenser det vil gi. Vi viser forøvrig til de uttalelser vi tidligere har avgitt om konsekvensene for fuglelivet.

Som det fremgår ovenfor ligger Kvenndalsfjellet sentralt i Åfjord – i skillet mellom de indre og ytre deler av kommunen. Planområdet er godt synlig langs store deler av kysten og i betydelig grad fra kommunens sentrum. Det vil, dersom flere konsesjoner gis, medføre at en stor del av Fosenkysten vil gi et nokså sammenhengende "vindkraftbilde". Det vil være godt synlig fra skipsleia, og det må i den forbindelse pekes på Hurtigrutas passering gjennom Stokken – ett av to steder i landet hvor slik passering i en trang fjordarm så vidt kan skje. Landskapsmessig vil vindkraftverket fremstå som et dominerende landskapselement i Åfjord kommune.

Inngrepsfrie arealer og landskapsbildet er de mest sentrale faktorer i vurderingen av et områdes benyttelse for friluftsliv. Slik virkningene på disse områder er som beskrevet, vil konsekvensene for et aktivt friluftsliv være betydelige. Når støyen i tillegg kan overskride grenseverdiene, vil inspirasjonen til å bruke området til dette formål reduseres. Om spesielle tiltak for fritidsbebyggelsen som får denne belastning gir resultat, skal ikke vurderes her. Det må erkjennes, som en realitet, at slike tiltak ikke er særlig aktuelle for det aktive friluftsliv.

Igjen gir NVE en vurdering som tyder på manglende forståelse for friluftslivets egenart og betydning for mennesket. "Tilgjengeligheten til turterrenget, dvs. vindkraftområdet, er blitt lettere og Kvenndalsfjellet er ikke tilrettelagt for denne type aktivitet". Skulle friluftslivet i landet vært konsentrert bare der hvor det var såkalt tilrettelagt, ville friluftslivets aktivitet vært på et helt annet og lavere nivå. Det er, som nevnt i forbindelse med inngrepsfrie områder, nettopp denne egenskap som er attraktiv. Og igjen er vurderingen innsnevret til nåtiden. Friluftslivet vil i fremtiden ha en annen dimensjon enn i dag. Det er i dag en selvfølgelighet i enhver samfunnsplanlegging hvor også ulike energiformer må vurderes.

Reindrift har lange tradisjoner på Fosen. Det er en viktig del av bærekraftig næringsvirksomhet. Ettersom Kvenndalsfjellet er et viktig vinterarbeidsområde vil anlegg og drift av vindparkkraftverk ha en betydelig innflytelse på drifta. Vi registrerer igjen at for NVE er en mulig uenighet om slike installasjoners virkning på reinen og dens adferd et viktig moment i vurderingen – en vurdering som konkluderer med at reindriften ikke vil være skadelidende. Et er henvisningen til uenigheten – en uenighet som domineres av klare forskningsresultater som viser at de negative virkningene er betydelige. Det burde i vurderingen også gi grunnlag for å ta i bruk føre-var-prinsippet som nevnes flere ganger i konsesjonsdokumentene. Det er vel nettopp i slike vurderinger begrepet må bety noe mer enn en teoretisk henvisning.

Det er av reiselivsbransjen påpekt det uakseptable i at det ikke er foretatt en samfunnsøkonomisk vurdering hvor også de kvalitative verdier som umiddelbart ikke lar seg prissette, er tatt inn. Dette gjelder i ennå sterkere grad andre verdier – friluftsliv, opplevelse av inngrepsfri natur, naturmangfoldets mange og ulike kvaliteter, ro – forhold som helsemessig har store positive virkninger. Det er korrekt som NVE

fremhever, under henvisning til metodiske problemer, at disse verdier er vanskeligere å måle. Det er imidlertid en altfor lettvinnt måte å omgå viktige konsekvenser for de mange mennesker som på en eller annen måte – kontinuerlig eller periodevis – har behov for og påvirkes av det disse verdier representerer. Det finnes i dag betydelig forskning, bl. a. i Sverige, som viser sterk korrelasjon mellom miljøfaktorer og helse. I disse dager fremlegges en medisinsk vurdering fra Universitetet i Oslo hvor det antydes at hver fjerde nordmann plages av overvekt og at dette belaster landets helsebudsjett med 20 milliarder pr år.

Symptomatisk er det også at NVE i sin ytterligere vurdering i konesjonsbehandlingen kun behandler reiseliv og turisme og ikke de andre verdier som er nevnt ovenfor. Norges vassdrags- og energidirektorats holdning og kunnskap på dette område er gammeldags og passè. Det gjelder både behandlingen av den økonomiske betydning av disse verdier, og at det er dagens situasjon som legges til grunn – ikke behov som blir stadig viktigere og for langt flere enn i dag.

Også ved dette prosjektet er det nødvendig å påpeke de totale virkninger alle søknader om konsesjon vil få for Fosenhalvøya. De nye landskapselementer – som det "vakkert" heter - vil omforme området på en radikal måte. Det er nevnt føre-var-prinsippet ovenfor. Dette prinsipp er i det hele tatt ikke gitt den minste mulighet til innflytelse i vurderingene.

Som i behandlingen av andre konsesjonssøknader er det grunn til å vise til den totale mangel på helhetlig vurdering av energisektoren. Hva en kan oppnå med den samme sterke subsidiering innen energieffektivisering og energisparing som blir utbygging av vindkraft til del. På samme måte som ved de såkalte ikke-prissatte verdier, er NVE tydeligvis bundet til konvensjonelle måter å tenke på – fullstendig perspektivløst for en fremtidig utvikling.

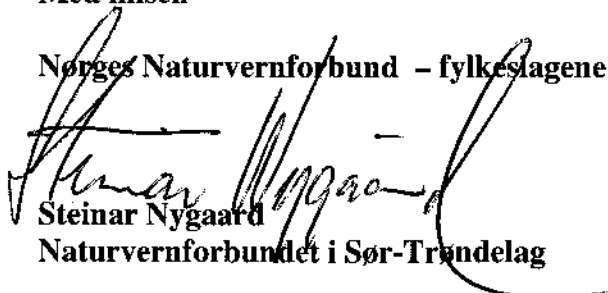
Klagens oppsummering og konklusjon.

- Begrunnelsen for den gitte konsesjon fyller ikke de krav forvaltningslovgivningen setter til begrunnelsens objektivitet.
- De viktige kvaliteter som ligger i de "ikke-prissatte" verdier er ikke forsøkt behandlet så seriøst som tidens kunnskap og innsikt tilsier.
- Behandlingen er fragmentarisk uten å legge den nødvendige kraft i sumvirkningene for prosjektet og tilgrensende inngrep.

På dette grunnlag ber vi Olje- og energidepartementet ta klagen til følge med den konsekvens at konsesjon for utbygging av Kvenndalsfjellet vindkraftverk ikke gis.

Med hilsen

Norges Naturvernforbund – fylkeslagene i Nord- og Sør-Trøndelag.

Steinar Nygaard
Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag